

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Дослідження правового регулювання економічних відносин та перспектив розвитку економічного законодавства дало можливість:

1) визначити співвідношення права і економіки та напрями їх взаємодії, встановити, що право впливає на економіку,

по-перше, як чинник упорядкування економічних відносин та економічних процесів;

по-друге, як інструмент здійснення економічної політики, як зі сторони держави, так і зі сторони господарюючих суб'єктів;

по-третє, право закріплює економічні відносини, що складаються в державі, гарантує їх стабільність;

по-четверте, право стимулює формування нових економічних відносин;

по-п'яте, право підтримує і охороняє економічні відносини, а, отже, праву належить провідна роль у становленні соціально орієнтованої ринкової економіки.

2) охарактеризувати сутність економічних відносин, як предмета правового регулювання та визначити, у зв'язку з цим, зміст правового регулювання та механізм його впливу на суспільні, включаючи і економічні, відносини;

3) відзначити, що правове регулювання економічних відносин має забезпечувати становлення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки;

4) визначити співвідношення державного регулювання економічних відносин та регулювання економічних відносин за допомогою ринкових механізмів;

5) запропонувати систему фінансово-економічних важелів регулювання економічних відносин, а також підкреслити, що держава, здійснюючи нормативно-правове регулювання економічних відно-

син, має діяти відповідно до повноважень, визначених Конституцією та законами України;

6) охарактеризувати основні методи правового регулювання економічних відносин, показати важливу роль у регулюванні економічних відносин методів, які мають міжгалузевий характер, зважаючи на багатогранність та багатоаспектність економічних відносин;

7) запропонувати розширення сфери застосування договорів у правовому регулюванні економічних відносин;

8) запропонувати необхідність посилення ролі законів у нормативно-правовому регулюванні економічних відносин;

9) охарактеризувати основні перспективи удосконалення економічних відносин, вказавши, що головним напрямом удосконалення економічного законодавства має стати подальший розвиток економічного законодавства на основі прийнятого Цивільного кодексу та низки законів України, які мають забезпечити становлення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки.

Особливості правового регулювання економічних відносин та тенденції їх вдосконалення полягають у наступному:

1. Розширення застосування міжгалузевих методів у правовому регулюванні економічних відносин, що є необхідною умовою здійснення ринкових перетворень в економічній сфері, забезпечення їх соціальної спрямованості.

2. Посилення ролі і значимості загальнодозвільних методів правового регулювання економічних відносин.

3. Стимулювання господарюючих суб'єктів до більш активної участі у здійсненні ринкових перетворень в нашому суспільстві через використання методів рекомендацій та заохочень у правовому регулюванні економічних відносин.

4. Особливістю правового регулювання економічних відносин є розширення сфери договірно-правового регулювання економічних відносин, що є цілком виправданим наслідком розширення правосуб'єктності господарюючих суб'єктів.

5. Відшукання збалансованого застосування різних міжгалузевих методів правового регулювання економічних відносин, а отже, вирішення проблеми достатності, необхідності та повноти правового регулювання в економічній сфері.

6. Посилення ролі законів в правовому регулюванні економічних відносин.

Розгляд перспектив удосконалення економічного законодавства дав можливість зробити висновки щодо:

1. Визначення сутності економічного законодавства, як системного правового явища і його складових елементів, виходячи з загальнотеоретичного розуміння терміну “законодавство” та особливостей правового регулювання економічних відносин на сучасному етапі.

2. Подальшого посилення ролі законів у правовому регулюванні економічних відносин, посилення ролі та значення процесів систематизації та кодифікації економічного законодавства.

3. Забезпечення розвитку економічного законодавства України на основі принципів та норм, які визначені Конституцією України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

4. Посилення ролі наукової, економічної та правової експертизи проєктів актів економічного законодавства на предмет їх відповідності чинному законодавству України, тенденціям розвитку економічних відносин, цілям, які мають бути досягнуті в разі набрання чинності зазначених документів.

5. Прийняття Законів України “Про нормативно-правові акти”, “Про Кабінет Міністрів України”, які б чітко визначили правовий статус та юридичну силу актів законодавства України. Це стосується також статусу правових актів Верховної Ради України. Тому необхідним є прийняття Закону України “Про закони та законодавчу діяльність”.

6. Прийняття закону про принципи, методи регулювання економічних відносин та управління ринковою економікою, який має окреслити сутність економічного законодавства, розкрити основні елементи цього правового явища, межі та форми управління та регулювання державою економічних процесів.

Системний і багатофакторний підхід (метод) сучасної науки про суспільство, що відкидає й ідеалістичний, і матеріалістичний (економічний у тому числі) детермінізм у дослідженні соціальних явищ, процесів і систем, дозволяє трактувати право як складний соціальний феномен. Право являє собою насамперед діалектичну єдність

суб'єктивного й об'єктивного права, правовідносин і норм права. Характер еволюції права залежить, у кінцевому рахунку, від ходу всієї історії. В даний час відбувається переворот в історичному русі, що виявляється у підвищенні значимості свідомого фактора розвитку (науково пізнаних об'єктивних закономірностей і тенденцій) над колишньою стихійністю еволюції соціуму, його економіки, права, ідеології, політики тощо. Саме право призначене логічно і методологічно бути інститутом, покликаним упорядковувати волю, додавати їй визначеності і забезпеченості, а звідси — людський зміст, людська цінність. Право має настільки ж фундаментальний, наріжний для суспільства характер, як і свобода.